

Ο ΠΥΡΗΝΑΣ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

1^η Διάλεξη Ο Παύλος και η θεολογία του

Οδηγός Μελέτης

Περιεχόμενα

Διάγραμμα – Ένα διάγραμμα του μαθήματος

Σημειώσεις – Ένα πρότυπο που παρέχει: τον σκελετό του μαθήματος, βασικές σημειώσεις, αποσπάσματα και περιλήψεις του μαθήματος και ελεύθερο χώρο για επιπλέον σημειώσεις.

Ερωτήσεις ανασκόπησης– Ερωτήσεις που αφορούν τα βασικά σημεία του μαθήματος και ελεύθερος χώρος για τις απαντήσεις. Κατάλληλο για συγγραφή εργασιών και τεστ.

Ερωτήσεις εφαρμογής – Ερωτήσεις που συνδέουν το περιεχόμενο του μαθήματος με τη χριστιανική ζωή, τη θεολογία και τη διακονία, κατάλληλο για συζητήσεις σε γκρουπ, γραπτές εργασίες και τεστ.

Πώς να χρησιμοποιήσετε αυτό το μάθημα και τον οδηγό μελέτης

- **Πριν παρακολουθήσετε το μάθημα**
  - **Προετοιμασία** – Ολοκληρώστε κάθε προτεινόμενη ανάγνωση.
  - **Διαλείμματα σύμφωνα με το σχεδιάγραμμα** – Εξετάστε που αρχίζει και που τελειώνει το κομμάτι που ακούτε. Οι διαλέξεις έχουν συμπυκνωμένες πληροφορίες, γι' αυτό ίσως να θέλετε να κάνετε κάποια διαλείμματα. Τα διαλείμματα θα πρέπει να σχεδιαστούν σύμφωνα με τον χωρισμό που υπάρχει στο διάγραμμα των εννοιών.
- **Καθώς παρακολουθείτε το μάθημα**
  - **Σημειώσεις** - Χρησιμοποιήστε τα τμήματα των σημειώσεων για να ακολουθήσετε το μάθημα και να κρατήσετε συμπληρωματικές σημειώσεις. Πολλές από τις κύριες ιδέες συνοψίζονται ήδη στις σημειώσεις όμως μπορείτε να κάνετε και τις δικές σας συμπληρωματικές σημειώσεις. Θα πρέπει επίσης να προσθέσετε λεπτομέρειες που θα σας βοηθήσουν να θυμάστε, να περιγράφετε και να υπερασπίζεστε τις κύριες ιδέες.
  - **Παύση/επανάληψη μερών του μαθήματος** – Ίσως θα σας βοηθήσει να κάνετε παύση σε συγκεκριμένα σημεία ή να τα επαναλάβετε προκειμένου να γράψετε συμπληρωματικές σημειώσεις, να ξαναδείτε δύσκολες έννοιες ή να συζητήσετε τα σημεία που σας ενδιαφέρουν.
- **Αφού έχετε παρακολουθήσει τα μαθήματα**
  - **Ερωτήσεις ανασκόπησης**– Απαντήστε στις ερωτήσεις ανασκόπησης στο χώρο που υπάρχει. Οι ερωτήσεις ανασκόπησης θα είναι καλύτερο, να συμπληρωθούν από καθέναν ξεχωριστά και όχι από όλη την ομάδα.

- ο **Ερωτήσεις εφαρμογής** - Οι ερωτήσεις εφαρμογής είναι κατάλληλες για γραπτές εργασίες ή θέματα για συζήτηση. Για τις γραπτές εργασίες συνιστάται οι απαντήσεις να μην ξεπερνούν τη μία σελίδα.

Ο ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΙ Η ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Η ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

A. Η ΙΟΥΔΑΪΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ

B. Η ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ

II. Η ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

A. ΤΟ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ ΑΞΙΩΜΑ ΤΟΥ ΩΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

B. ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΩΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

1. Το πρώτο ιεραποστολικό ταξίδι
2. Το δεύτερο ιεραποστολικό ταξίδι
3. Το τρίτο ιεραποστολικό ταξίδι
4. Το τέταρτο ιεραποστολικό ταξίδι

Γ. ΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΩΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

III. ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

A. Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

B. Η ΕΣΧΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

1. Η ορολογία της εσχατολογίας του Παύλου
2. Η δομή της εσχατολογίας του Παύλου
  - (α) Η προέλευση της εσχατολογίας του Παύλου
  - (β) Η ανάπτυξη της εσχατολογίας του Παύλου
  - (γ) Τα θέματα της εσχατολογίας του Παύλου
3. Τα αποτελέσματα της εσχατολογίας του Παύλου
  - (α) Η ένωση με τον Χριστό ως αποτέλεσμα της εσχατολογίας του Παύλου
  - (β) Ο θεϊκός σκοπός ως αποτέλεσμα της εσχατολογίας του Παύλου
  - (γ) Η χριστιανική ελπίδα ως αποτέλεσμα της εσχατολογίας του Παύλου

Προετοιμασία

Διαβάστε Πράξεις 9:1 - 21:17

Σημειώσεις

Εισαγωγή

Ι. Η ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Αφενός ο ιουδαϊκός τρόπος ζωής των επηρέασε σημαντικά. Αφετέρου, η επαφή του με τον εθνικό ελληνορωμαϊκό πολιτισμό είχε επίσης πάνω του πολύ μεγάλη επιρροή.

Α. Η ΙΟΥΔΑΪΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ

Ο Παύλος είχε πλήρη επίγνωση της σημασίας της ιουδαϊκής του καταγωγής, πριν γίνει Χριστιανός.

Περιτμήθηκα βρέφος οχτώ ημερών • γεννήθηκα Ισραηλίτης από τη φυλή Βενιαμίν • Εβραίος γέννημα θρέμμα • ως προς την εξήγηση του νόμου ανήκα στους Φαρισαίους • (Φιλιππησίους 3: 5)

Και πρόκοβα στον ιουδαϊσμό πιο πολύ από πολλούς συνομήλικους συμπατριώτες μου, γιατί είχα μεγαλύτερο ζήλο για τις προγονικές μου παραδόσεις (Γαλάτας 1:14).

Ο Παύλος δεν θεωρούσε την ιουδαϊκή του ανατροφή ιδιαίτερα σημαντική μόνο πριν γίνει Χριστιανός, αλλά και μετά τη μεταστροφή του έτρεφε μεγάλο σεβασμό γι' αυτήν την κληρονομιά.

Ο Παύλος πίστευε στο κύρος των Γραφών:

Ανάμεσα στους Ιουδαίους συμπεριφέρθηκα σαν Ιουδαίος για να τους κερδίσω για το Χριστό• κι ενώ εγώ ο ίδιος δεν είμαι πια κάτω από την εξουσία του νόμου, ανάμεσα σ' αυτούς που είναι συμπεριφέρθηκα σαν να ήμουν και εγώ, για να τους κερδίσω για το Χριστό (Α' Κορινθίους 9:20).

Έμεινε σταθερός στην εβραϊκή πεποίθηση ότι ο Θεός μια μέρα θα στείλει τον Μεσσία, τον μέγα γιο του Δαβίδ, που θα σταματήσει τα δεινά του Ισραήλ και θα επεκτείνει τη βασιλεία του Θεού σε όλα τα Έθνη.

B. Η ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ

Το Άγιο Πνεύμα χρησιμοποίησε την επαφή του Παύλου με την κουλτούρα των Εθνικών για να διαμορφώσει τη θεολογία του.

Στη διάρκεια της ζωής του, ο Παύλος έζησε όχι μόνο στην ιουδαϊκή Παλαιστίνη αλλά κατά διαστήματα, είχε ζήσει και στον κόσμο των Εθνικών.

- Πράξεις 21:39
- Πράξεις 22:3
- Πράξεις 9:30
- Πράξεις 11:25

Ο Παύλος είχε την πλήρη ρωμαϊκή ιθαγένεια.

Παρόμοια, όταν βρισκόμουν μ' αυτούς που αγνοούν το Μωσαϊκό νόμο, για να τους κερδίσω ζούσα κι εγώ σαν ξένος προς το νόμο, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν υπακούω στο νόμο του Θεού, αφού είμαι δεμένος με το νόμο του Χριστού (Α' Κορινθίους 9:21).

Επίσης απέδειξε ότι ήταν γνώστης της λογοτεχνίας των Εθνικών. Αναφέρεται σε ειδωλολάτρεις φιλοσόφους και παραθέτει αποσπάσματά τους.

Η επαφή του Παύλου με τον κόσμο των Εθνικών τον επηρέασε τουλάχιστον με δύο τρόπους:

Από τη μια πλευρά, του έδωσε τα εφόδια που χρειαζόταν για να κηρύξει το Ευαγγέλιο εκτός εκκλησίας, στους Εθνικούς.

Εκτός αυτού, ο Παύλος ήταν επίσης έτοιμος να διακονήσει τους Εθνικούς και μέσα στην εκκλησία, ακόμα και να τους υπερασπιστεί μαχητικά.

Δεν υπάρχει πια Ιουδαίος και ειδωλολάτρης, δεν υπάρχει δούλος και ελεύθερος, δεν υπάρχει άντρας και γυναίκα • όλοι σας είστε ένας, χάρη στον Ιησού Χριστό. Κι αφού ανήκετε στο Χριστό, είστε απόγονοι του Αβραάμ και κληρονόμοι της ζωής, όπως την υποσχέθηκε ο Θεός.

Ένα από τα βασικά θέματα σε πολλές από τις επιστολές του Παύλου, ήταν το ότι ο Χριστός είχε ανοίξει διάπλατα τη θύρα της σωτηρίας προς τα Έθνη, ώστε κάθε Εθνικός που είναι εν Χριστώ να θεωρείται ως Ιουδαίος και τηρητής του νόμου του Θεού, όπως και οι Ιουδαίοι από καταγωγή.

II. Η ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Η υπηρεσία του Παύλου προς την εκκλησία αποτελούσε ένα διαρκές σημείο αναφοράς για τη θεολογία του και επηρέασε σε βάθος αυτά που πίστευε.

A. ΤΟ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ ΑΞΙΩΜΑ ΤΟΥ ΩΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Ο Χριστός ήταν Αυτός που είχε κρίσει αποστόλους για να μιλούν εκ μέρους Του με απόλυτη εξουσία στην εκκλησία.

Ο Παύλος πληρούσε μια σειρά προϋποθέσεων που ήταν απαραίτητες για το αξίωμα του αποστόλου.

Οι γνήσιοι απόστολοι του Χριστού θα έπρεπε να πληρούν τρία κριτήρια:

- Πράξεις 1:21, θα έπρεπε να τους έχει διδάξει ο ίδιος ο Χριστός στη διάρκεια της επίγειας ζωής Του.
- Πράξεις 1:22, θα έπρεπε να είχαν γίνει μάρτυρες της ανάστασης του Ιησού.
- Πράξεις 1:23-26, οι καινούργιοι απόστολοι θα έπρεπε να έχουν επιλεγεί από τον ίδιο τον Κύριο.

Τα προσόντα του Παύλου:

- Γαλάτας 1:11-18

Πρέπει να ξέρετε, αδερφοί μου, πως το ευαγγέλιο που σας κήρυξα εγώ δεν προέρχεται από άνθρωπο. Γιατί κι εγώ ούτε το παρέλαβα ούτε το διδάχτηκα από άνθρωπο, αλλά μου το αποκάλυψε ο Ιησούς Χριστός.

- Πράξεις 9:1-6
- Πράξεις 9:15

«Πήγαινε», του λέει ο Κύριος, «γιατί αυτόν εγώ τον διάλεξα για να τον χρησιμοποιήσω ως όργανο που θα με κάνει γνωστό στα έθνη και στους άρχοντές τους, και στον ισραηλιτικό λαό.

- Γαλάτας 2:7-8:

Αντίθετα μάλιστα, είδαν ότι ο Θεός μου έχει αναθέσει το κήρυγμα του ευαγγελίου στους εθνικούς, όπως στον Πέτρο στους περιτμημένους. Γιατί αυτός που όρισε τον Πέτρο απόστολο για τους Ιουδαίους, όρισε κι εμένα απόστολο για τους εθνικούς.

Θεωρήστε τη μακροθυμία του Κυρίου μας ως ευκαιρία σωτηρίας, όπως σας έγραψε κι ο αγαπητός μας αδερφός ο Παύλος, με τη σοφία που του έδωσε ο Θεός. Το λέει άλλωστε και σ' όλες του τις επιστολές, όταν αναφέρεται σ' αυτό το θέμα. Υπάρχουν σ' αυτές μερικά δυσνόητα σημεία, τα οποία οι αμαθείς και ταλαντευόμενοι τα διαστρεβλώνουν. Το ίδιο κάνουν και με την υπόλοιπη Γραφή, με αποτέλεσμα να προκαλούν την καταστροφή τους (β' Πέτρου 3:15-16).

Η Καινή Διαθήκη ξεκαθαρίζει ότι ο Παύλος ήταν ένας γνήσιος απόστολος.

B. ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΩΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Μπορούμε να διαμορφώσουμε άποψη για τη φύση του έργου του, αν μελετήσουμε προσεκτικά τα τρία ιεραποστολικά του ταξίδια, καθώς κι εκείνο που έκανε στη Ρώμη.

1. Το πρώτο ιεραποστολικό ταξίδι

Το ταξίδι αυτό άρχισε όταν ο Θεός παρήγγειλε στην εκκλησία της Αντιόχειας της Συρίας να ξεχωρίσει τον Παύλο και τον Βαρνάβα για έναν ιδιαίτερο έργο. Αμέσως μετά απ' αυτό, το Άγιο Πνεύμα οδήγησε τους δύο αυτούς άνδρες στο νησί της Κύπρου. Μετά από αρκετές ευκαιρίες για διακονία εκεί, προχώρησαν σ' ένα ευαγγελιστικό ταξίδι στη Μικρά Ασία ταξιδεύοντας ανατολικά μέχρι τη Δέρβη.

Το πρώτο ταξίδι του Παύλου ως αποστόλου του Χριστού ήταν σχετικά σύντομο και χωρίς προβλήματα.

2. Το δεύτερο ιεραποστολικό ταξίδι

Αυτό το ταξίδι άρχισε όταν οι απόστολοι και οι ηγέτες της εκκλησίας στην Ιερουσαλήμ επέλεξαν τον Παύλο και τον Βαρνάβα για να μεταφέρουν μια επιστολή στις εκκλησίες της Αντιόχειας, της Συρίας, της Κιλικίας και της Γαλατίας όπου εξηγούσαν ότι οι πιστοί Εθνικοί δεν ήταν ανάγκη να περιτέμνονται ή να τηρούν τον Νόμο του Μωϋσή ώστε να κερδίσουν τη σωτηρία.

3. Το τρίτο ιεραποστολικό ταξίδι

Ο Παύλος ταξίδεψε από την Αντιόχεια της Συρίας, διέσχισε τη Γαλατία και τη Φρυγία και στη συνέχεια διακόνησε με καλά αποτελέσματα στην Έφεσο. Επίσης, επισκέφτηκε εκκλησίες που είχε ιδρύσει στο προηγούμενο ταξίδι του στην περιοχή.

4. Το τέταρτο ιεραποστολικό ταξίδι

Η επίκληση του Καίσαρα οδήγησε τον Παύλο στο τέταρτο ιεραποστολικό ταξίδι του στη Ρώμη.

Η περιοχή ανάμεσα στην Ιερουσαλήμ και τη Ρώμη μάς αποκαλύπτει ότι ο Παύλος επισκέφτηκε πολλά διαφορετικά μέρη και ήρθε σε επαφή με χιλιάδες ανθρώπους σε περισσότερες από είκοσι πέντε πόλεις.

Η θεολογία του Παύλου δεν του επέτρεψε να είναι θεολόγος της πολυθρόνας. Ο Παύλος ήταν σίγουρα ένας πολύ έξυπνος άνθρωπος ευρείας μόρφωσης. Η θεολογία του όμως τον οδήγησε σε μια ζωή θυσίας και υπηρεσίας.

Γ. ΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΩΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Όταν ο Παύλος έγραφε τις επιστολές του –δεκατρείς τον αριθμό– αυτό που κυρίως τον απασχολούσε ήταν να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες ανάγκες της κάθε εκκλησίας. Και ακριβώς επειδή οι επιστολές του είχαν γραφτεί με σκοπό να αντιμετωπίσουν συγκεκριμένα προβλήματα, σε καμία απ' αυτές δεν βλέπουμε να υπάρχει με συστηματικό τρόπο ολόκληρη η θεολογία του.

Μια προσεκτικότερη μελέτη της επιστολής προς Ρωμαίους αποκαλύπτει ότι ο Παύλος έγραψε και αυτήν την επιστολή με σκοπό να σταθεροποιήσει τις σχέσεις μεταξύ των Ιουδαίων και των Εθνικών πιστών της Ρώμης.

- Προς Ρωμαίους 1-3: οι Ιουδαίοι αλλά και οι Εθνικοί είναι αμαρτωλοί και κανείς δεν έχει το δικαίωμα να διεκδικεί ανωτερότητα έναντι του άλλου.
- Προς Ρωμαίους 4-8: ο Θεός προσφέρει τον ίδιο τρόπο σωτηρίας τόσο στους Ιουδαίους όσο και στους Εθνικούς.
- Προς Ρωμαίους 9-11: ο Παύλος τονίζει το συμπληρωματικό ρόλο των Ιουδαίων και των Εθνικών στο σχέδιο του Θεού για την ανθρώπινη ιστορία.
- Προς Ρωμαίους 12-16: ασχολείται με αρκετά ζητήματα πρακτικής χριστιανικής ζωής που αφορούσαν διενέξεις ανάμεσα σε Ιουδαίους και Εθνικούς.

Βεβαίως, έχουμε κάθε λόγο να πιστεύουμε ότι ο Παύλος πράγματι είχε σωστά διαμορφωμένες, λογικές θεολογικές θέσεις ή αυτό που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε συστηματική θεολογία. Αλλά η θεολογία του δεν καταγράφηκε συστηματικά και παρουσιάζεται έμμεσα στις επιστολές του.

III. ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Α. Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Στους αιώνες που είχαν προηγηθεί της Μεταρρύθμισης, η Ρωμαιοκαθολική εκκλησία δίδασκε ότι η σωτηρία απαιτούσε τη χάρη του Θεού αλλά και την ανθρώπινη αξία. Σύμφωνα με αυτήν τη διδασκαλία, η δικαίωση αποτελεί μια μακρά διαδικασία μέσω της οποίας ο Θεός εμφυσά τη χάρη Του στον πιστό κι αυτή η χάρη επιτρέπει σ' αυτόν να γίνει περισσότερο δίκαιος πράττοντας καλά έργα.

Ο Παύλος, όμως, αντιτάχθηκε στον νομικισμό αυτόν της πρώτης εκκλησίας και επέμεινε ότι η δικαίωση ήταν ένα μοναδικό γεγονός που λάμβανε χώρα ανεξάρτητα από τα έργα του νόμου.

Sola fide (μόνο με την πίστη): υποστηρίζει ότι ο άνθρωπος δικαιώνεται μόνο με πίστη στον Χριστό και όχι με πίστη συν τα καλά έργα.

Οι Μεταρρυθμιστές είχαν και έχουν την άποψη ότι ο Παύλος ανέπτυξε τη θεολογία του αρχικά γύρω από το πώς η σωτηρία εφαρμόζεται ατομικά στους πιστούς. Με παραδοσιακούς θεολογικούς όρους, η θεολογία του Παύλου θεωρείται δομημένη γύρω από τον όρο *ordo salutis* ή αλλιώς η *σειρά της σωτηρίας*.

Φυσικά, με την πάροδο των αιώνων, οι Διαμαρτυρόμενοι αντιλήφθηκαν ότι ο Παύλος τόνιζε και πολλά άλλα πράγματα εκτός από τη δικαίωση δια πίστεως μόνο.

Τον απασχολούσε πολύ η μακραίωνη ιστορία της λύτρωσης του Θεού, που έφθασε στο αποκορύφωμά της με τον θάνατο και την ανάσταση του Χριστού. Με θεολογικούς όρους, αυτό ονομάζεται *historia salutis*, δηλαδή ιστορία της σωτηρίας.

B. Η ΕΣΧΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Σύμφωνα με αυτήν, επανεκτιμάται η ιδέα ότι η σειρά της σωτηρίας ήταν κεντρικής σημασίας στη θεολογία του Παύλου και όχι τόσο η ιστορία της σωτηρίας.

1. Η ορολογία της εσχατολογίας του Παύλου

Ο όρος «εσχατολογία» προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη «έσχατος», δηλαδή «τελευταίος».

Στην παραδοσιακή συστηματική θεολογία, ο όρος «εσχατολογία» χρησιμοποιήθηκε αρχικά για να αναφερθεί στη διδασκαλία της Αγίας Γραφής που αφορά τη δεύτερη έλευση του Χριστού. Όταν όμως μιλούμε για την εσχατολογική προσέγγιση του Παύλου, πρέπει να επεκτείνουμε τον όρο, ώστε να συμπεριλάβουμε πολύ περισσότερα από τη δεύτερη έλευση του Χριστού.

2. Η δομή της εσχατολογίας του Παύλου

α. Η προέλευση της εσχατολογίας του Παύλου

Οι Ιουδαίοι θεολόγοι:

«Ο αιών ούτος» → «Μεσσίας» → «Ο μελλοντικός αιών»

- «Ο αιών ούτος» της αμαρτίας και των βασάνων (αυτός ο αιώνας)
- «Ο μελλοντικός αιών» των ευλογιών (ο αιώνας που θα έρθει)
- Η εμφάνιση του Μεσσία θα αποτελούσε ένα κρίσιμο σημείο καμπής ανάμεσα στις δύο αυτές εποχές

Ο Παύλος είχε την ίδια βασική άποψη για τις δύο εποχές της ιστορίας:

- Β' Κορινθίους 4:4
- Α' Κορινθίους 1:20
- Α' Τιμόθεο 6:19
- Εφεσίους 2:7
- Εφεσίους 1:21

Πάνω από κάθε αρχή και εξουσία και δύναμη και κυριότητα, πάνω από καθετί που ανήκει όχι μόνο στον τωρινό αλλά και στο μελλοντικό κόσμο (Εφεσίους 1:21).

β. Η ανάπτυξη της εσχατολογίας του Παύλου

Η μετάβαση από αυτήν την εποχή στη μελλοντική δεν ήταν μια απλή αλλαγή από τη μια εποχή στην επόμενη. Αντίθετα, περιλάμβανε μια χρονική περίοδο που και οι δύο εποχές εξελίσσονταν ταυτόχρονα.

γ. Τα θέματα της εσχατολογίας του Παύλου

«Ήδη αλλά όχι ακόμα»: κάποια θέματα των ημερών του τέλους είχαν ήδη πραγματοποιηθεί εν Χριστώ, ενώ άλλα δεν είχαν πραγματοποιηθεί ακόμα.

- «Ήδη»:

Αυτό φανερώνεται με πολλούς τρόπους. Θα αναφέρουμε τρεις περιπτώσεις που βρίσκουμε το θέμα αυτό στις επιστολές του Παύλου.

- Πρώτον, το τελικό στάδιο της βασιλείας του Θεού άρχισε, όταν ο Ιησούς ανελήφθη στον ουράνιο θρόνο Του.

Τη δύναμή του αυτή την έδειξε με το να αναστήσει το Χριστό από τους νεκρούς και να τον βάλει να καθίσει στα δεξιά του στον ουρανό, πάνω από κάθε αρχή και εξουσία και δύναμη και κυριότητα, πάνω από καθετί που

ανήκει όχι μόνο στον τωρινό αλλά και στο μελλοντικό κόσμο (Εφεσίους 1:20-21).

- Μια δεύτερη περίπτωση που βλέπουμε ότι η μελλοντική εποχή είναι ήδη εδώ, αποτελεί το γεγονός ότι ήδη έχουμε στην παρούσα εποχή μια πρόγευση της αιώνιας κληρονομιάς μας εν Αγίω Πνεύματι.

Κι είναι το Πνεύμα εγγύηση για την κληρονομιά μας, για το μελλοντικό λυτρωμό μας. Έτσι θα υμνείται και θα δοξάζεται το μεγαλείο του Θεού (Εφεσίους 1: 14).

- Τέλος, ο Παύλος επίσης τόνισε το γεγονός ότι ο Χριστός εγκαινίασε τη νέα δημιουργία που έχει σχέση με τη μελλοντική εποχή.

Καινούριο θα δημιουργήσω ουρανό, καινούρια γη• τα περασμένα, τα παλιά, θα ξεχαστούνε, και πια κανείς δε θα τα σκέφτεται (Ησαΐας 65:17).

Όταν κάποιος ανήκει στον Χριστό είναι μια καινούρια δημιουργία. Τα παλιά πέρασαν• όλα έχουν γίνει καινούρια (Β' Κορινθίους 5:17).

- «Ήδη και όχι ακόμα»

Ο Παύλος πιστεύει ότι οι ευλογίες των τελευταίων ημερών δεν είχαν ακόμα έρθει σε όλη τους την πληρότητα. Έτσι, προσδοκούσε την επιστροφή του Χριστού ως την εποχή κατά την οποία ο Χριστός θα έφερνε τις τελικές κρίσεις και ευλογίες.

Ας αναφερθούμε σε τρεις περιπτώσεις στις οποίες βλέπουμε την άποψη αυτή του Παύλου να αναπτύσσεται:

- Πρώτον, όπως είδαμε, ο Παύλος δίδασκε ότι ο Χριστός ως Βασιλιάς βασιλεύει τώρα από τον θρόνο Του στον ουρανό. Αλλά ο Παύλος επίσης πίστευε ότι όταν ο Χριστός επιστρέψει, θα φέρει τη βασιλεία του Θεού σε όλη της την πληρότητα.

Ύστερα θα έρθει το τέλος, όταν ο Χριστός, έχοντας καταργήσει κάθε αρχή και κάθε εξουσία και δύναμη, θα παραδώσει τη βασιλεία στο Θεό και Πατέρα. 25 Γιατί ο ίδιος ο Χριστός πρέπει να βασιλεύει ωσότου ο Θεός υποτάξει σ' αυτόν όλους τους εχθρούς. 26 Ο τελευταίος εχθρός που θα συντριφθεί είναι ο θάνατος (Α' Κορινθίους 15: 24-26).

- Δεύτερον, ο Παύλος πίστευε ότι το Άγιο Πνεύμα αποτελεί την απαρχή της συγκομιδής της σωτηρίας και την προκαταβολή της κληρονομιάς μας. Οι όροι «απαρχή» και «προκαταβολή» δηλώνουν ότι η πλήρης αποδοχή της κληρονομιάς μας θα γίνει στο μέλλον.

Κι όχι μόνο η κτίση. Το ίδιο κάνουμε κι εμείς: Έχουμε ως αρραβώνα του νέου κόσμου το Άγιο Πνεύμα, εσωτερικά όμως στενάζουμε κι εμείς, γιατί λαχταρούμε να γίνουμε για πάντα παιδιά του Θεού και να γλιτώσει το σώμα μας από τη φθορά (Ρωμαίους 8:23).

Το Άγιο Πνεύμα είναι εγγύηση για την κληρονομιά μας, για το μελλοντικό λυτρωμό μας. Έτσι θα υμνείται και θα δοξάζεται το μεγαλείο του Θεού (Εφεσίους 1:14).

- Τέλος, αν και η νέα δημιουργία έχει γίνει μια πνευματική πραγματικότητα στη ζωή των πιστών, προσδοκούμε ακόμα την πλήρη ανανέωση της δημιουργίας και την αιώνια βασιλεία μας πάνω στη νέα γη.

Έχει όμως πάντοτε την ελπίδα, κι αυτή ακόμα η κτίση, πως θ' απελευθερωθεί από την υποδούλωσή της στη φθορά, και θα μετάσχει στην ελευθερία που θ' απολαμβάνουν τα δοξασμένα παιδιά του Θεού (Ρωμαίους 8: 21).

3. Τα αποτελέσματα της εσχατολογίας του Παύλου

Ο Παύλος εξέφρασε τη θεολογία του ως επί το πλείστον στα πλαίσια της ποιμαντικής του διακονίας. Εξηγεί τι έκανε ο Θεός για τους πιστούς, στέλνοντας τον Χριστό στη γη και επίσης διδάσκει τους Χριστιανούς πώς θα πρέπει να ζουν, περιμένοντας τη δεύτερη έλευση του Χριστού.

α. Η ένωση με τον Χριστό ως αποτέλεσμα της εσχατολογίας του Παύλου

Στη Ρωμαίους 6:3-4, ο Παύλος εξηγεί ότι η ένωσή μας με τον Χριστό στην πραγματικότητα μας μεταφέρει από αυτήν την εποχή στη μελλοντική.

Ή μήπως λησμονείτε πως το βάπτισμα στο όνομα του Χριστού σημαίνει συμμετοχή στο θάνατό του; Πραγματικά, το βάπτισμά μας σημαίνει τη συμμετοχή μας στο θάνατο και στην ταφή του Χριστού. Κι όπως ο Πατέρας Θεός με τη δύναμή του ανέστησε το Χριστό από τους νεκρούς, το ίδιο κι εμείς μπορούμε να ζήσουμε μια νέα ζωή (Ρωμαίους 6:3-4).

Πέθανε αυτός για να νεκρώσει μια για πάντα την αμαρτία με το σταυρικό του θάνατο, κι η τωρινή του ζωή είναι ζωή κοντά στο Θεό. Έτσι να σκέφτεστε κι εσείς για τον εαυτό σας: Έχετε πεθάνει για την αμαρτία, κι η ζωή σας βρίσκεται πια κοντά στο Θεό χάριη στην ένωσή σας με τον Ιησού Χριστό τον Κύριό μας (Ρωμ. 6:10-11).

Στη Ρωμαίους 6:10-1, η διδασκαλία του Παύλου για την ένωσή μας με τον Χριστό ουσιαστικά αποτελεί μια εφαρμογή της εσχατολογίας στην πρακτική ζωή όλων των πιστών.

β. Ο θεϊκός σκοπός ως αποτέλεσμα της εσχατολογίας του Παύλου

Το ιεραποστολικό έργο του Παύλου ανάμεσα στους Εθνικούς, μαρτυρεί την πεποίθησή του ότι το σχέδιο του Θεού περιλάμβανε την ένωση των πιστών Ιουδαίων και των Εθνικών σ' έναν λαό του Θεού.

Η εκκλησία μπορεί να φτάσει σ' ένα μέτρο πνευματικής ωριμότητας.

Εφεσίους 2:19-22

Εφεσίους 4:15-16

Ρωμαίους 11:25

Εφεσίους 3:4-6

Για να μην έχετε ψεύτικη αυτοπεποίθηση, αδερφοί, δε θέλω να μείνετε στην άγνοια, σχετικά με το εξής μυστικό σχέδιο του Θεού: Η απιστία του Ισραήλ στο Θεό θα κρατήσει ωσότου να δεχτούν όλοι οι άλλοι λαοί τη σωτηρία (Ρωμαίους 11:25).

...που διαβάζοντάς τα μπορείτε να καταλάβετε πόσο βαθιά έχω γνωρίσει το μυστήριο του Χριστού. Αυτό το μυστήριο δεν το είχε φανερώσει ο Θεός προηγουμένως στους ανθρώπους • το αποκάλυψε τώρα με το Άγιο Πνεύμα του στους άγιους αποστόλους και προφήτες του. Το μυστήριο αυτό είναι ότι με το έργο του Ιησού Χριστού και οι εθνικοί λαμβάνουν μέρος στην κληρονομία μαζί με τους Ιουδαίους, αποτελούν μέλη του ίδιου σώματος του Χριστού και μετέχουν στις υποσχέσεις του Θεού (Εφεσίους 3:4-6).

γ. Η Χριστιανική ελπίδα ως αποτέλεσμα της εσχατολογίας του Παύλου

Η εσχατολογία του Παύλου πρόσφερε ελπίδα στους Χριστιανούς με δύο τουλάχιστον τρόπους:

Από τη μία πλευρά, μας δίνει ελπίδα για το μέλλον, τονίζοντάς μας ότι έχουμε ήδη αρχίσει να απολαμβάνουμε πολλά οφέλη της μελλοντικής εποχής.

Γι' αυτό, λοιπόν, δε χάνουμε το θάρρος μας. Μπορεί εξωτερικά να βαδίζουμε στο θάνατο, εσωτερικά όμως, μέρα με την ημέρα, η ζωή μας ανανεώνεται. Γιατί ό,τι προσωρινά ασκεί μια ελαφριά πίεση πάνω μας, μας προετοιμάζει για ολοένα και μεγαλύτερο πλούτο αιώνιας δόξας. Δε στοχεύουμε σ' αυτά που φαίνονται, αλλά σ' αυτά που δε φαίνονται• γιατί όσα φαίνονται είναι πρόσκαιρα, ενώ όσα δεν φαίνονται είναι αιώνια(Β' Κορινθίους 4:16-18).

Από την άλλη πλευρά, οι ευλογίες που μας περιμένουν στο μέλλον είναι τόσο εκπληκτικές, ώστε επισκιάζουν εντελώς όσες δοκιμασίες αντιμετωπίζουμε σ' αυτήν τη ζωή.

Πιστεύω πραγματικά πως αυτά που τώρα υποφέρουμε, δεν ισοσταθμίζουν τη δόξα που μας επιφυλάσσει ο Θεός στο μέλλον (Ρωμαίους 8:18).

Σ Υ Μ Π Ε Ρ Α Σ Μ Α

Ερωτήσεις ανασκόπησης

1. Εξηγήστε πώς η ιουδαϊκή κουλτούρα του Παύλου επηρεάζει αυτόν και τη θεολογία του.
2. Εξηγήστε πώς η εθνική κουλτούρα του Παύλου επηρεάζει αυτόν και τη θεολογία του.
3. Γιατί είναι σημαντικό να δούμε το ιουδαϊκό καθώς και το εθνικό πολιτισμικό υπόβαθρο του Παύλου για να κατανοήσουμε τη θεολογία του;
4. Εξηγήστε πώς το αποστολικό αξίωμα του Παύλου του έδωσε κύρος και νομιμότητα.

5. Ποια σημαντικά γεγονότα έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια κάθε ιεραποστολικού ταξιδιού του Παύλου, καθώς και του ταξιδιού του στη Ρώμη;
6. Ποιος ήταν ο κύριος σκοπός των επιστολών του Παύλου;
7. Πώς οι διάφορες πτυχές της αποστολικής διακονίας του Παύλου ενισχύουν η μία την άλλη;
8. Εξηγήστε πώς η Μεταρρύθμιση και οι διαμάχες του Παύλου αντιμετωπίζουν παράλληλα η μία την άλλη.
9. Περιγράψτε την εσχατολογία του Παύλου.
10. Ποια ήταν τα αποτελέσματα της εσχατολογίας του Παύλου για τους Χριστιανούς που ζούσαν κατά τη διάρκεια της Μεταρρύθμισης και για εκείνους που ζουν στον σύγχρονο κόσμο;

Ερωτήσεις Εφαρμογής

1. Υπό το φως της διακονίας του Παύλου, τι ερωτήσεις θα πρέπει να έχουμε κατά νου, καθώς διαβάζουμε τις επιστολές του;

2. Γιατί το να ζεις στο "ήδη" φέρνει ενθάρρυνση σε σένα ως Χριστιανό;

3. Γιατί το να ζεις στο "ήδη και όχι ακόμα" φέρνει ενθάρρυνση και σκοπό σε σένα ως Χριστιανό;

4. Πώς μπορεί μια σωστή κατανόηση της θεολογίας του Παύλου να σε εμπνεύσει και να σε ωθήσει σε προοδευτική υπηρεσία για τον Χριστό;

5. Πώς η κατανόηση του παραδείγματος «ήδη και όχι ακόμη» συμβάλλει στη διαμόρφωση της κατανόησης των δεινών σε αυτόν τον κόσμο;